

ASORKD

ASOCIACE PRO OCHRANU A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ ČR

The Association for the Conservation and Development of the Cultural Heritage in the Czech Republic

Karolíny Světlé 5, 110 00 Praha 1, Tel.: +420 371 595 624; GSM: +420 777 183 077, +420 737 939 104, +420 736 181 289

prezidium@asorkd.cz; www.asorkd.cz; www.zachrante-lazne-kyselka.cz/

Proč jsme hájili „Kozákův“ dům a proč nás novostavba po jeho demolici neuspokojila

Kristině Zábrodské v metropolitním magazínu City Life se zdá neuvěřitelné, jaké vášně budila výstavba domu na rohu Opletalovy a Václavského náměstí. A jaké protesty vyvolala demolice tzv. Kozákova domu, který mu musel ustoupit, a proč ještě dnes mnoho lidí jeho kvality nedocenilo – měla ještě dodat. Protože i kritika realizace přetrvává.

Pokusíme se o vysvětlení trochou teorie

Developeři a bohužel i mnozí památkáři vidí městskou zástavbu jako množinu vzájemně nezávislých domů. Dívají se cíleně na jeden objekt a to stejně, jako kdyby pozorovali v galerii nějaký mobilní artefakt, obraz, plastiku. Zaměřují se na formu jeho hmoty, nevnímají jeho vztah k okolí. Takové soustředěné pozorování a posuzování jediného objektu neodpovídá přirozenému vnímání prostředí, ve kterém se nacházíme. Soustředění vjemu na jediný objekt předpokládá motivaci, kterou běžní lidé nemají a ani mít nemohou. Ve městě si žijí svůj život, jejich cílem nebývá prohlídka jednotlivých domů. Vždy vnímají vyšší celek – nejprve celý vymezený prostor, a teprve následně (a to ne vždy) jednotlivé domy, ale i tehdy je vidí pouze v souvislosti s jejich bezprostředním okolím a současně v rámci celého prostoru. Pokud tvoří objekty v zorném poli celek, pokud je mezi nimi harmonický vztah, vyvolávají v pozorovateli pocit uspokojení, klid. Pokud harmonie chybí, pokud objekty k sobě nepatří, nemají vzájemné vazby, nedávají spolu žádný smysl, vnímáme chaos, prožíváme stres. Kozákův dům se do svého prostředí hodil, patřil na své místo. Sdílel s domy horní části náměstí jednoduchou siluetu, algoritmus členění fasády. Neměl individuální hodnoty pro vyhlášení kulturní památkou, ale měl vysokou hodnotu urbanistickou, kterou naše památková péče nevnímá. Jeho urbanistická hodnota zasloužila ochranu pláště objektu – střechy a fasád.

Flow buiding naopak svou výraznou odlišností porušil jednotu horní části náměstí, která je důležitá pro koncepci celého Václavského náměstí.

Na následujících fotografiích můžeme sledovat, jak se postupnou urbanizací prostoru z dlouhé městské třídy přehrazené budovou Národního muzea stalo náměstí rodící se metropole.

Na první fotografii Muzeum stálo jakoby nahodile vzhledem k prostoru bulváru, jeho dominantní postavení se nemohlo výrazně prosadit v konkurenci akcentů variabilní siluety fasád. Myslbekovo sousolí ještě nebylo na svém místě. Probíhal spor mezi architektem Schulzem a architektem Josefem Hlávkou o jeho umístění. Nakonec arch. Hlávka prosadil postavení sousolí do prostoru před Muzeem. Tím položil základ budoucího kultovního prostoru náměstí a posílil postavení Muzea.

Druhá fotografie představuje završením Hlávkovy koncepce. Zklidněním siluety střech odstraněním akcentů, které by konkurovaly Muzeu i zjednodušením architektury fasád došlo k integraci domů do soudržného prostoru bezprostředně ovládaného Muzeem s vlastním těžištěm – jezdeckým sousolím sv. Václava po ulici Štěpánskou a část bloku mezi Opletalovou a Jindřišskou. Rozdělením původní městské třídy na dva vyhraněné celky – hlučný bulvár v dolní části a klidný monumentální prostor v části horní – vznikl soudržný celek. Z dynamického bulváru se stalo monumentální náměstí.

Obrázek ze současnosti bohužel ukazuje rozpad geniální Hlávkovy koncepce.

Současná individualistická „moderní“ architektura nedovede vytvářet ani doplňovat prostorové celky. Zatím co Kozákův dům dokonale splňoval poslání svého místa v kompozici prostoru, Flow building ho ruší – do důstojného klidu kultovního prostoru křičí fasádou s laciným trikem vlnících se vertikál z plastových profilů. Při večerním slavnostním osvětlení Národního muzea strhne na sebe pozornost banální skleněná fasáda na místě, které mělo v rámci urbanistické koncepce zůstat neutrální, klidné. Oslabí ještě výrazněji legitimní dominantu náměstí – Muzeum – a tak poruší celkovou koncepci hlavního náměstí metropole. To vše se stalo se souhlasem našich etablovaných elit za peníze daňových poplatníků.

Krása našich historických měst je založena na architektuře respektující celistvost prostoru, který vymezuje. Neúprosné konkurenční exhibice současné architektury ji svévolně ničí. Navrhnout kontrastní architekturu je snadné – kontrast jde dosáhnout čímkoli, obzvláště pokud je sám sobě cílem. Navrhnout architekturu, která se hodí do svého místa, citlivě navazuje na prostředí, vyžaduje mnohem víc erudice a citu, pochopení smyslu místa. To se bohužel architektovi plovoucí budovy nepodařilo.

Praha: 06. 03. 2021

Ing. arch. Marie Švábová
ASORKD (www.asorkd.cz)